

9. Замятин Л. Тэтчеризм // Международная жизнь. – 1989. - №7. – с.53-63.
10. Ломакин В.К. Британия в мировой экономике: учебное пособие для студентов вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 407 с.
11. Ломакин В.К. Внешнеэкономическая политика Британии: монография. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 287 с.
12. Ковальчук В.М. Світова економіка: її історія та дослідники. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 632 с.
13. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн: навчальний посібник. – К.:КНЕУ. 2005. – 308 с.
14. Перегудов С.П., Терентьев А.А. Самая влиятельная женщина. «Железная леди» Маргарет Тэтчер. – Москва: Яуза: Эксмо, 2014. – 384 с.
15. Великобритания: эпоха реформ /Под ред. Ал.А.Громыко. – М.: Издательство «Весь мир», 2007.–536 с.
16. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2013): навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 1056 с.
17. Студенцов В. Б. «Приватизация» по-английски: как это делают неоконсерваторы // Социологические исследования. – 1993. - №4. – с.116-126.
18. Трубайчук А.Ф., Черевко О.С. Особливості соціально-економічної політики британських консерваторів у 1979-1990 рр. // Український історичний журнал. – 1999. - №2. – с. 125 – 133.
19. Трубайчук А.Ф., Черевко О.С. Особливості соціально-економічної політики британських консерваторів у 1979-1990 рр. // Український історичний журнал. – 1999. - №3. – с. 88 – 96.
20. Политические сдвиги в странах Запада (конец 70-х – 80-ые годы). – М.: Наука, 1989. – 248 с.
21. Попов В.И. Маргарет Тетчер: человек и политик (взгляд советского дипломата) – М.: Прогресс, 1991. – 440 с.

Punko V. M. Economic Policy of Margaret Thatcher's Government: Historiography of the Problem

The paper systemizes and analyzes the main groups of historiographical sources on the theoretical and practical grounds of Neo-Conservatism, its British model of «Thatcherism» in the field of economic policy, methods, instruments and results of Margaret Thatcher government's implementation of the economic strategy. The prospects for further research of the topic are considered.

Keywords: historiography, Neo-Conservatism, Thatcherism, monetarism, Margaret Thatcher, privatization, «democratic ownership», inflation, denationalization, taxation, public expenditure.

Пунько В.М. Экономическая политика правительства Маргарет Тэтчер: историография проблемы

В статье систематизируются и анализируются историографические источники о теоретических и практических основах неоконсерватизма, его британской модели «тетчэризма» в сфере экономической политики правительства Маргарет Тэтчер, ее методы, инструменты и результаты и последующие перспективы изучения проблемы.

Ключевые слова: историография, неоконсерватизм, тетчэризм, монетаризм, Маргарет Тэтчер, приватизация, «демократия собственников», инфляция, денационализация, налогообложение, государственные расходы.

Статтю подано до редколегії 21.10.2016 р.

УДК 930.1 (477) »1946/1965«

Д. В. Нефьодов

**РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ІСТОРІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(НА ПРИКЛАДІ ТЕМАТИКИ РАДЯНСЬКОГО ПОВОЄННОГО РОБІТНИЦТВА)**

у статті досліджується стан наукової розробки теми «Історіографія робітництва УРСР повоєнного двадцятиріччя (1946–1965 рр.)» в сучасній вітчизняній історіографічній науці. Автор приходять до висновків, що новітня історіографічна ситуація характеризується критичним переосмисленням стану всієї радянської історіографії в цілому і робітничого класу УРСР зокрема. Значно розкріпачилися умови роботи дослідників, чому в певній мірі сприяє методологічний плюралізм, часткове відкриття архівів, демократизація науки. Однак в той же час констатується значне зниження інтересу до підведення історіографічних підсумків в межах певних періодів, до історіографічного дослідження робітничого класу УРСР в цілому і повоєнного двадцятиріччя зокрема.

Ключові слова: УРСР, робітничий клас, повоєнна відбудова, історіографія, методологія

Історична наука завжди уважно вивчала і вивчає свою історію, процеси, які відбуваються на її теренах, динаміку наукових досліджень різноманітних конкретно-історичних проблем, діяльність відповідних наукових установ, а також намагається осмислити й усвідомити своє місце в ієрархії гуманітарних наук, суспільно-політичному та громадському житті. У сучасний період українська історіографія перебуває на шляху критичного переосмислення своїх надбань, перегляду застарілих оцінок і трактувань, успадкованих від тоталітарної доби, а також пошуку відповідей на нові виклики, що їх висуває трансформація українського суспільства. У зв'язку з цим підвищується роль проблемної історіографії. Нові суспільно-політичні умови характеризуються переглядом багатьох концептуальних положень радянської історіографії разом з активним науковим пошуком історичної правди. Для того, щоб він здійснювався активно і ефективно, потрібні історіографічні праці, які покликані вивести історичну думку на новий рівень узагальнень, надати змогу визначитися та звернутися до створення об'єктивних науково обґрунтованих конкретно-історичних праць. Аналітичного осмислення потребує весь дослідницький процес та його результати, що і є важливим завданням історіографії як спеціальної галузі історичної науки, яка не лише аналізує надбання попередників, але й продукує нові знання, зокрема, спираючись на дослідження міждисциплінарного характеру та суміжних галузей знань.

Осмислення радянського історичного досвіду викликає гострі дискусії серед професійних істориків, фахівців у галузі суміжних гуманітарних дисциплін, громадськості. Ставлення до радянського періоду історії і його ключовим етапам, таким як 1946-1965 рр., визначається суспільно-політичною ситуацією, в якій знаходиться сучасне українське суспільство, тим, який шлях вирішення назрілих проблем воно вибирає.

Набуття українською історичною наукою незалежності слідом за незалежністю державною, надало можливість переосмислити історіографічний процес всієї попередньої епохи. В той же час констатуємо факт того, що на сьогоднішні не вироблено стрункої системи положень, які давали б відповідь на питання про сутність процесу наукового вивчення історії робітничого класу УРСР повоєнного двадцятиріччя, тобто немає того, що називається «наукова концепція» проблеми.

Метою статі є дослідити стан наукової розробки теми «Історіографія робітництва УРСР повоєнного двадцятиріччя» в сучасній вітчизняній історичній науці.

Однією з найважливіших узагальнюючих історіографічних праць новітньої доби є монографія (і докторська дисертація) В. Яремчука [1]. Історіограф зробив вдалу спробу дослідити дискурси українських радянських істориків на розлозі соціокультурному тлі, що дало підстави для умовиводів не лише щодо їхнього змісту, але й самої природи української радянської історичної науки. Дослідник встановив чіткий взаємозв'язок між політичним курсом режиму та його історичною політикою в УРСР. У контексті партійно-державного бачення історії України як фактору історичних досліджень в УРСР розглянув також «зовнішній» для української радянської історіографії чинник – вплив загальносоюзного історіографічного процесу на формування уявлень про українське минуле. Велику увагу науковець приділив системі організації та наукових комунікацій в українській історичній науці середини 50-х – середини 80-х рр., важливого значення надав осмисленню умов індивідуальної творчості істориків в УРСР, довів політичний вплив на процес зображення української історії особистої, політичної та національно-культурної ідентифікації українських радянських істориків [1, с. 13–14]. Цінності монографії додає авторська періодизація української радянської історіографії історії України післясталінської доби. До першого періоду науковець відніс 1953–1956 рр. – оформлення офіційного канону на тлі перших зрушень «відлиги»; 1956–1972 рр. – «відлига», «українізація», засудження культу особи Й. Сталіна (з мікрореакцією кінця 50-х – початку 60-х рр. і згортанням критики культу з кінця 60-х рр.); 1972–1987 рр. – реанімація російськоцентричної моделі історії України і часткова реабілітація сталінщини. В. Яремчук прийшов до висновків, що головну роль в українській радянській історіографії відігравало владне бачення минулого, яке утверджувалося і підтримувалося примусовими методами, акцентовано виділив 1972 р., відколи історики УРСР повністю усунуті від прийняття рішень щодо того, як тлумачити минуле. Попри різні для різних відтінків періоду 1953–1987 рр. підходи до окремих питань, історіописання історії України залишалося незмінно російськоцентричною «історією переможців» [1, с. 476].

Важливого значення для переосмислення теоретико-методологічних основ історіографічного проблемного студіювання, зокрема, і в контексті досліджуваної проблеми, мають праці А. та В. Коцурів [2], Я. Калакури [3; 4], Л. Зашкільняка [5], Я. Грицака [6], О. Реєнта [7], Л. Тарана [8], В. Головка [9], В. Гончаревського [10], В. Бондара [11], Т. Попової [12], К. Гломозди [13], А. Атаманенко [14].

Розлогі оцінки українській радянській історіографії подані на всеукраїнському науково-методологічному семінарі [15] та міжнародній науковій конференції «Світло й тіні українського радянського історіописання» [16]. З огляду на нашу проблематику особливо цінними є умовиводи І. Колесник. Важливою ознакою сучасної історіографічної ситуації дослідниця вважає формування нового стилю історичного мислення, для якого характерна зосередженість на історіографічних практиках, диверсифікація дисципліни, розмаїття методологій, науковий прагматизм, деідеологізація науки [15, с. 27].

Сучасний доробок в царині історії історичної науки поповнився також рядом досліджень, які простежують розвиток української радянської історіографії. Їх різні аспекти, тотожні з предметом нашого дослідження, містяться в публікаціях М. Ковалю [17; 18], Н. Завалко [19], О. Кондратенка [20], Т. Гуменюк [21; 22], В. Юрченка [23].

Важливим здобутком сучасного вітчизняного джерелознавства (в історіографічному ключі) стала публікація документальних джерел з історії функціонування головної академічної артерії вітчизняної науки – Інституту історії України НАН України за радянських часів [24; 25].

Визначенню періодів розвитку української діаспорної історіографії та їх комплексній характеристиці, а також оцінці умов дослідницької праці та інтелектуального оточення присвячені ґрунтовні історіографічні розвідки О. Яся [26; 27]. Діяльність українських історичних інституцій в Канаді в другій половині 40-х – на початку 90-х рр. розкривається в дисертаційному дослідженні Н. Гриньох [28]. Розкриття в англійській історіографії проблем соціальної історії України другої половини 40-х – середини 60-х рр. ХХ ст. відображено в дисертації Н. Лаас [29].

Серед проблемних історіографічних досліджень, безпосередньо тотожних з нашою тематикою, особливу увагу привертає дисертаційна робота В. Павленка [30], захищена в першій половині 90-х рр. Не дивлячись на історико-партійний характер, в роботі об'єктивно відображений стан історіографічної розробки культурно-технічного рівня робітництва УРСР. Автор зробив спробу осмислити причини, що вплинули на якісний стан досліджень з цієї проблеми. Дослідник приходять до висновків, що панування командно-адміністративної системи і відсутність демократичних засад в радянському науковому співтоваристві, застійні процеси, негативні тенденції, які проявилися в соціально-економічному і політичному житті негативно позначилися на розвитку історичної науки, сприяли появі однотипних, заангажованих робіт, що не відображали об'єктивного стану справ. Замість надання рекомендацій щодо найбільш актуальних тем для конкретно-історичних досліджень, багато історіографів самі повторювали їх постулати, часто потрапляючи під вплив антинаукових поглядів і ідей окремих авторів конкретно-історичних робіт [30, с. 5].

Дослідженню відображення в історичній літературі 60-х – 90-х рр. основних напрямів історії трудових колективів та громадських об'єднань промислових підприємств УРСР присвячена дисертація П. Касперовича [31]. Розвідка О. Додонова [32] дає панорамне бачення періодизації історії радянського робітництва як в конкретно-історичній, так і в історіографічній площинах. Цікавими є умовиводи науковця стосовно новітнього періоду вивчення робітничого класу, який почався з розпадом Радянського Союзу в грудні 1991 р. Як зазначає історик, опинившись у принципово іншій громадсько-політичній ситуації, суспільствознавці стали рідше звертатися у своїх дослідженнях до проблем історії робітництва. Під впливом політичної кон'юнктури у самосвідомості деяких дослідників відбувся поворот до різко негативних оцінок попереднього досвіду його розвитку. Подекуди є намагання прибрати з термінологічного інструментарію саму дефініцію «робітничий клас» [32, с. 71]. Виваженими та об'єктивними оцінками радянської історіографії західної радянології щодо ролі і політичної активності робітництва характеризується інша розвідка О. Додонова [33]. Висвітлюючи основні положення зарубіжних дослідників з проблем політичної діяльності радянського робітництва, дослідник зазначив, що в умовах «холодної війни» представники західної історіографії не тільки консервативного, але й ліберального напрямів йшли у фарватері соціальних замовлень власного політичного істеблішменту на протидію розвиткові власних робітничих рухів. Водночас дотримуючись принципу непримиренності буржуазної і пролетарської ідеологій, радянські суспільствознавці намагалися розкритикувати фактично всі положення західних політологів, у тому числі позитивні [33, с. 18]. Водночас історіограф вказав на явно негативну й діаметрально протилежну тенденцію, яка з'явилась у період перебудови – припинення критики радянськими історіографами навіть явно помилкових поглядів зарубіжних фахівців, «відкриття усіх «вікон» і «дверей» для відвертого втручання західних ідеологів у внутрішні справи суспільства» [33, с. 20].

У статті О. Сургай висвітлено деякі проблеми дослідження історії професійно-технічної освіти в 20–50-ті рр. [34]. Про стан наукової розробки проблеми реформування управління промисловістю 1957 р. в сучасній історіографії йдеться в публікації Ж. Кукурузи [35], висвітленню сучасної вітчизняної історіографії повоєнної відбудови УРСР в 1945–1950 рр. присвячена розвідка Д. Іванова [36], в якій проаналізовані основні методологічні засади та

розглянуті основні напрями наукових пошуків дослідників, які характеризуються соціальною спрямованістю тематики.

В останнє десятиріччя відбувається певне пошуків проблемного історіографічного опрацювання історії України радянської доби. Особливо слід виділити дисертацію Ю. Лаєвської [37], присвячену з'ясуванню ступеня вивчення перетворень в економіці УРСР за доби М. Хрущова (1953–1964 рр.), зокрема, руху за комуністичну працю та реформ децентралізації управління промисловістю. Як підкреслює дослідниця, радянська історіографія не спромоглася неупереджено, глибоко та всебічно висвітлити та оцінити економічні процеси в УРСР, а проблематика руху за комуністичну працю стала найбільш заідеологізованою ділянкою наукової розробки хрущовських реформ [37, с. 179]. Але така загальна теза у той же час не може перекреслити доробок декількох поколінь вітчизняних істориків. За оцінкою Ю. Лаєвської, лише зі здобуттям Україною незалежності відбувається неупереджене опанування історії країни, інтенсифікується процес деідеологізації суспільствознавчих наук.

Історіографічному змалюванню суспільно-політичних процесів в УРСР в другій половині 40-х – першій половині 60-х рр. присвячені ґрунтовні наукові пошуки Ю. Ніколайця, результатом яких стала докторська дисертація [38], монографія [39] та цілий ряд публікацій. Як одна з ключових компонент глибоко досліджена суспільно-політична активність робітництва. На нашу думку, історіографічний доробок Ю. Ніколайця на сьогодні є вершиною вітчизняної проблемної історіографії із питань, тотожних з нашим. Лише об'єктивні причини (мета охопити суспільно-політичні процеси усіх соціальних груп та зосередження та одному факторі) призвели до того, що наукові пошуки Ю. Ніколайця опосередковано стосуються предмету нашого дослідження.

Окремі аспекти історіографії проблеми знайшли своє відображення в дисертаційних дослідженнях І. Мищака [40], Л. Ведмідь [41], Н. Брехунець [42].

Загальним недоліком сучасних вітчизняних історіографічних дисертацій є майже стовідсоткова відсутність аналізу робіт західноєвропейських та північноамериканських дослідників як історіографічних джерел. Як правило, джерельною базою виступає виключно вітчизняний радянський та сучасний український наратив. У деяких випадках додається діаспорна історіографія. Така часткова джерельна база не може гарантувати комплексного охоплення проблеми.

Таким чином, в сучасній вітчизняній історичній науці є цілий ряд нових публікацій по методології і методиці історіографічних досліджень. У них поставлені не тільки історіософські та теоретичні проблеми перебудови історичної науки, а й визначені нові підходи до ряду питань. Новітня історіографічна ситуація характеризується критичним переосмисленням стану всієї радянської історіографії в цілому і робітничого класу УРСР зокрема. Значно розкріпачилися умови роботи дослідників, чому в певній мірі сприяє методологічний плюралізм, часткове відкриття архівів, демократизація науки. Однак одночасно констатуємо значне зниження інтересу до підведення історіографічних підсумків у межах певних періодів, до історіографічного дослідження робітничого класу УРСР в цілому і в повоєнне двадцятиріччя зокрема. Таким чином, на сьогоднішні не вироблено стрункої системи положень, які давали б відповідь на питання про сутність процесу наукового вивчення історії робітничого класу УРСР повоєнного двадцятиріччя, тобто немає того, що називається «наукова концепція» проблеми.

Проведений аналіз історіографічної літератури ще раз доводить актуальність та затребуваність історіографічної розробки історії робітничого класу УРСР в повоєнне двадцятиріччя.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби / Віталій Яремчук. – Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2009. – 526 с.
2. Історіографія історії України: Курс лекцій / Коцур В. П., Коцур А. П. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. – 520 с.
3. Калакура Я. С. Українська історіографія: Курс лекцій / Я. С. Калакура. – К.: Генеза, 2004. – 496 с.
4. Калакура Я. Цивілізаційні орієнтири новітньої української історіографії / Ярослав Калакура // Історіографічні дослідження в Україні / Гол. редкол. В. А. Смолій; відп. ред. О. А. Удод. – К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014. – Вип. 24. – С. 23–37.
5. Зашкільняк Л. Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії / Леонід Зашкільняк // *Confraternitas*. Ювілейний збірник на пошану Ярослава Ісаєвича / Відп. ред. М. Крикун. – Львів, 2006-2007 (Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наук. праць. Вип. 15 / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). – С. 855–862.
6. Грицак Я. Українська історіографія. 1991 – 2001: Десятиліття змін / Ярослав Грицак // *Україна модерна*. – К.; Львів, 2005. – Ч. 9. – С. 43–68.

7. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу / О. П. Реєнт // Укр. іст. журн. – 1999. – №3. – С. 3–22.
8. Таран Л. В. Провідні тенденції світової історіографії в ХХ ст. та проблема кризи сучасної історичної науки / Л. В. Таран // Укр. іст. журн. – 1998. – №5. – С. 30–39; 1999. – №1. – С. 85–91.
9. Головка В. В. Криза сучасної української історичної науки: теоретичний та історіографічний контекст: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / В. В. Головка. – Дніпропетровськ, 2000. – 19 с.
10. Гончаревський В. Е. Цивілізаційний підхід в сучасній українській історіографії (1991–2009): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» / В. Е. Гончаревський. – К., 2010. – 16 с.
11. Бондар В. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики / Вадим Бондар // Історіографічні дослідження в Україні / Гол. редкол. В. А. Смолій; відп. ред. О. А. Удод. – К.: НАН України. Ін-т історії України, 2014. – Вип. 25. – С. 95–113.
12. Попова Т. Историография сегодня: три штриха с резюме к проблеме институционального кризиса / Татьяна Попова // Історіографічні дослідження в Україні / Гол. редколегії В. А. Смолій; відп. ред. О. А. Удод. – К.: НАН України. Ін-т історії України, 2008. – Вип. 19. – С. 42–72.
13. Гломозда К. Сучасні погляди на проблему переосмислення історичного минулого / Костянтин Гломозда // Confraternitas. Ювілейний збірник на пошану Ярослава Ісаєвича / Відп. ред. М. Крикун. – Львів, 2006-2007 (Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наук. праць. Вип. 15 / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). – С. 842–854.
14. Атаманенко А. Є. Українська історіографія в біполярному світі / А. Є. Атаманенко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – Вип. XXXVI. – С. 297–304.
15. Сучасна українська історіографія: проблеми методології та термінології: матеріали Всеукраїнського науково-методологічного семінару (Київ, 17 червня 2004 р.) / Наук. ред. Касьянов Г. В. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. – 107 с.
16. Світло й тіні українського радянського історіописання: Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 22-23 травня 2013 р.) / за ред. В. А. Смолія. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2015. – 212 с.
17. Коваль М. В. Інститут історії України НАН України: перше двадцятиліття (1936–1956 рр.) / М. В. Коваль, О. С. Рубльов // Укр. іст. журн. – 1996. – № 6. – С. 50–68.
18. Коваль М. В. Політика проти історії: українська історична наука в другій світовій війні й перші повоєнні роки / М. В. Коваль // Укр. іст. журн. – 2002. – №1. – С. 3–26.
19. Завалко Н. Діяльність інституту історії в 1947 р. в контексті репресивних заходів тоталітарної сталінської політики / Наталія Завалко // Український історичний збірник. – Вип. 12. – 2009. – С. 201–206.
20. Кондратенко О. Передумови створення та підготовка «Короткого курсу історії УРСР» / Олег Кондратенко // Український історичний збірник. – Вип. 12. – 2009. – С. 194–200.
21. Гуменюк Т. Політико-ідеологічні чинники та історична наука в західних областях України (друга половина 40 – кінець 50-х років ХХ ст.) / Тетяна Гуменюк // Мандрівець. – 2011. – №5. – С. 63–68.
22. Гуменюк Т. Дослідження суспільно-політичних процесів на українських землях науковцями західних областей УРСР (друга половина 1940-х – кінець 1980-х рр. ХХ ст.): сучасна українська історіографія / Тетяна Гуменюк // Схід. – 2014. – №1(127). – С. 120–129.
23. Юрченко В. Основні ідеологічні тенденції розвитку історичної науки УРСР в 70-х на початку 80-х років ХХ століття / Володимир Юрченко // Мандрівець. – 2013. – №4. – С. 58–62.
24. У лещатах тоталітаризму: Перше двадцятиріччя Інституту історії України НАН України (1936–1956 рр.): Збірник документів і матеріалів: У 2-х частинах / Ін-т історії України НАН України; ЦДАГО України; Упоряд.: р. Я. Пиріг (керівник), Т. Т. Гриценко, В. М. Мазур, О. С. Рубльов; Відп. ред. В. А. Смолій. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1996. – Ч. II. – 247 с.
25. Інститут історії України НАН України: Друге двадцятиріччя (1957–1977): Документи і матеріали / Ін-т історії України НАН України; Упоряд. О. С. Рубльов; Відп. ред. акад. НАН України В. А. Смолій. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2007. – 464 с.
26. Ясь О. Українська зарубіжна історіографія 1945–1991 рр.: проблема поколінь та організація дослідницької праці / Олексій Ясь // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики [Число 5] / Історіографічні дослідження в Україні [Вип. 10]: Збірка наукових праць

- на пошану академіка НАН України В. А. Смолія: У 2 ч. / Відп. ред. М. Ф. Дмитрієнко, Ю. А. Пінчук. – К.: НАН України. Ін-т історії України, 2000. – Ч. 2. – С. 352–391.
27. Ясь О. Українська зарубіжна історіографія 1945–1991 рр. у світлі рефлексій її репрезентантів / О. Ясь // Ейдос. Альманах теорії та історії. – Вип. 1. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. – С. 333–357.
28. Гриньох Н. В. Українські науково-історичні центри в Канаді в 50–80-х роках ХХ століття: основні напрями діяльності: дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.06 / Гриньох Наталія Василівна. – Львів, 2007. – 241 с.
29. Лаас Н. О. Проблеми соціальної історії України другої половини 40-х – середини 60-х рр. ХХ ст. в англійській історіографії: дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.06 / Лаас Наталія Олександрівна. – К., 2009. – 245 с.
30. Павленко В. М. Формирование культурно-технического уровня рабочего класса (из практики работы Компартии Украины в 60-е – 80-е гг.): историография: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. ист. наук: спец. 07.00.01 «История общественных движений и политических партий» / В. М. Павленко. – К., 1991. – 24 с.
31. Касперович П. М. Трудові колективи та громадські об'єднання промислових підприємств України: питання історіографії у 1960 – 1990-му роках: дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.06 / Касперович Павло Миколайович. – Дніпропетровськ, 1996. – 211 с.
32. Додонов О. Ф. Нове бачення періодизації історії радянського робітничого класу і його історіографії / О. Ф. Додонов // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 8. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – С. 67–74.
33. Додонов О. Ф. Радянська історіографія про судження західних дослідників з питань ролі і політичної діяльності робітничого класу у 60–80-і роки ХХ ст. / О. Ф. Додонов // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Вип. 10. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – С. 18–20.
34. Сургай О. Підготовка кваліфікованих робітничих кадрів у закладах професійно-технічної освіти України у 20-50-і роки ХХ століття (історіографія проблеми) / О. Сургай // Вісн. Історія / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2006. – Вип. 85 – 86. – С. 49–52.
35. Кукуруза Ж. Б. Питання децентралізації управління промисловістю (1957 р.) в сучасній історіографії / Ж. Б. Кукуруза // Наукові праці. Історія: науково-методичний журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2001. – Вип. 108. – Т. 121. – С. 105–109.
36. Іванов Д. А. Сучасна вітчизняна історіографія повоєнної відбудови України (1945–1950 рр.): стан висвітлення проблеми / Д. А. Іванов // Наук. праці ЧДУ імені Петра Могили. Сер.: Історія. – 2011. – Т. 147, Вип. 134. – С. 102–104.
37. Лаєвська Ю. В. Перетворення в економіці України в 1953–1964 рр.: історіографія проблеми: дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.06 / Лаєвська Юлія Віталіївна. – Донецьк, 2008. – 218 с.
38. Ніколаєць Ю. О. Суспільно-політичні процеси в УРСР другої половини 1940-х – першої половини 1960-х років: українська історіографія: дис. ... доктора іст. наук: 07.00.06 / Ніколаєць Юрій Олександрович. – К., 2008. – 481 с.
39. Ніколаєць Ю. О. Суспільно-політичні процеси в УРСР другої половини 1940-х – першої половини 1960-х років. Українська історіографія / Ю. О. Ніколаєць. – Вінниця: Інфракон, Інфракон-І, 2007. – 360 с.
40. Мищак І. М. Історіографія інкорпорації та радянзації західноукраїнських земель (1939 – 2010 рр.): дис. ... доктора іст. наук: 07.00.06 / Мищак Іван Миколайович. – К., 2010. – 458 с.
41. Ведмідь Л. А. Історіографія опозиційного руху в Україні другої половини 50-х – середини 80-х років ХХ століття: дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.06 / Ведмідь Людмила Анатоліївна. – К., 2005. – 221 с.
42. Брехунець Н. С. Навчальні заклади освіти України 50-х – 80-х років ХХ ст. Історіографія: дис. ... кандидата іст. наук: 07.00.06 / Брехунець Ніна Сергіївна. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – 185 с.

Nefyodov D. V. Development of Modern National Historiographical Research (on the example of the Soviet postwar working class)

The article examines the state of scientific development of the topic «Historiography of the Ukrainian SSR working class of postwar twenty-year period (1946-1965)» in modern national historiographical science. The author concludes that the modern historiographical situation is characterized by critical rethinking of the state of the entire Soviet historiography in general and of the Ukrainian SSR working class in particular. The researchers' working conditions have been significantly facilitated, which to some extent was caused by methodological pluralism, partial access to the archives, and democratization of science. However, at the same time the author states the significant reduction of interest for summarizing of historiographical outcomes within certain periods,

.....
historiographical study of the Ukrainian SSR working class in general and of postwar twenty-year period in particular.

Keywords: Ukrainian SSR, working class, postwar reconstruction, historiography, methodology.

Нефёдов Д. В. Развитие современных отечественных историографических исследований (На примере тематики советского послевоенного рабочего класса)

В статье исследуется состояние научной разработки темы «Историография рабочего класса УССР послевоенного двадцатилетия (1946–1965 гг.)» в современной отечественной историографической науке. Автор приходит к выводу, что новейшая историографическая ситуация характеризуется критическим переосмыслением состояния всей советской историографии в целом и рабочего класса УССР в частности. Значительно раскрепостились условия работы исследователей, чему в определенной степени способствует методологический плюрализм, частичное открытие архивов, демократизация науки. Однако в то же время констатируется значительное снижение интереса к подведению историографических итогов в пределах определенных периодов, к историографическому исследованию рабочего класса УССР в целом и послевоенного двадцатилетия в частности.

Ключевые слова: УССР, рабочий класс, послевоенное восстановление, историография, методология

Статтю подано до редколегії 15.01.2017 р.

УДК 070(477.44):94(477)»2013/2014»

В.О. Гандзюк

ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ПОДІЙ ЄВРОМАЙДАНУ НА ШПАЛЬТАХ ОБЛАСНОЇ ГАЗЕТИ «ВІННИЧЧИНА»

У статті з'ясовуються характерні риси, масштаби, сутність вінницького Євромайдану та специфіка відображення цього громадсько-політичного явища на сторінках обласної газети «Вінниччина». На основі газетних публікацій здійснено спробу аналізу подій Революції Гідності в культурному, духовному та історичному аспектах.

Ключові слова: Українська держава, Європейський Союз, Євромайдан, акції протесту, революція, преса

Національно-патріотичні акції протесту листопада 2013 р. – лютого 2014 р. стали знаковими в новітньому літописі Української держави та найбільшою проєвропейською демонстрацією в історії ЄС, під час якої загинуло більше сотні мирних громадян. Революція Гідності сприяла відродженню цінностей свободи, переосмисленню багатьма людьми свого призначення.

21 листопада 2013 р., за кілька днів до Вільнюського саміту східного партнерства, Кабінет Міністрів України вирішив призупинити процес підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Саме цей факт призвів до початку в Україні Євромайдану (Революції Гідності). У Києві та всіх регіонах з прапорами ЄС під гаслом «Україна – це Європа!» на майдани вийшли мільйони національно свідомих, небайдужих до майбутньої долі України громадян. Люди вимагали відставки уряду М. Азарова за зраду національних інтересів; проведення 27 листопада (тобто до саміту у Вільнюсі) позачергової сесії Верховної Ради, на якій повинні бути прийняті всі необхідні євроінтеграційні закони, зокрема, й закон про звільнення Юлії Тимошенко; розпуску парламенту і проведення позачергових виборів; відставки Президента В. Януковича [1].

Першими на вінницький Євромайдан прийшли громадські лідери, активісти, журналісти. На площі біля міської ради підняли прапори Євросоюзу. Після кривавого розгону студентів у Києві 30 листопада багато вінничан поїхали до столиці підтримувати мітингувальників. 2 грудня за ініціативи громадських діячів, яку підтримала міська влада та її очільник Володимир Гройсман, було створено Громадську раду «Вінницький Євромайдан». Її представники займалися координацією мирних акцій, не допускали провокацій та сутичок, які могли б спричинити силові дії з боку правоохоронних органів [2]. Протестні настрої набирали обертів.

Тема Євромайдану від початку подій опинилась у фокусі уваги мас-медійників. Місцеві ЗМІ фіксували основні етапи й постаті, передавали настрої земляків, розглядали причини, прогнозували наслідки революції.

Якісні й результативні спроби аналізу, оцінки й значення Євромайдану в культурному, духовному та історичному аспектах здійснили вітчизняні вчені, публіцисти, соціологи,